

Saksprotokoll

Utvalg: Formannskapet
Møtedato: 01.12.2009
Sak: 348/09

Resultat: Behandlet

Arkivsak: 09/32073

Tittel: **HØRING - NOU 2009:18 RETT TIL LÆRING. INNSTILLING FRA
UTVALGET FOR BEDRE LÆRING FOR BARN, UNGE OG
VOKSNE MED SÆRSKILTE BEHOV**

Behandling:

Behandling i møte 27.10.2009:

Ordfører Rita Ottervik (Ap) foreslo at saken sendes til uttalelse i Oppvekstkomiteen før endelig behandling i formannskapet.

VEDTAK:

Saken sendes til uttalelse i Oppvekstkomiteen før endelig behandling i formannskapet.

UTTALELSE fra Oppvekstkomiteen:

Generelt om innstillingen

Trondheim kommune mener NOU 2009:18 Rett til læring gir en viktig og grundig gjennomgang av et fagfelt knyttet til alle barn/unge/voksnes utvikling og læring.

Trondheim kommune gir sin tilslutning til innstillingens intensjon og grunnsyn slik dette uttrykkes gjennom vektlegging av:

- tidlig og mer målrettet innsats
- utvidet perspektiv på alle elevers normalitet
- styrking av skolen som felles læringsbase for alle
- rett til læring for alle barn, unge og voksne

Trondheim kommune tolker strekpunkt 4 slik at denne retten sikrer ekstra tilrettelegging for de barn, unge og voksne som har behov for det - tilsvarende rettighetene den enkelte har til et godt læringsmiljø jf. § 9A i Opplæringsloven.

Trondheim kommune mener det er bra at utvalget har voksenopplæringen med i utredningen, men vil påpeke at det er behov for ytterligere gjennomgang av dette feltet. Spesielt gjelder dette utfordringer knyttet til opplæringen av minoritetsspråklige voksne : Trondheim kommune mener denne språkopplæringas må sees i sammenheng med deltakernes tilpassing til norsk arbeidsliv og yrkesopplæring. Det er viktig å gi denne gruppa hjelp i en tidlig fase. I dag er tilskuddsordningene i introduksjonsordningene ikke innrettet mot å kunne gi slike tilbud uten at det foreligger store vansker. I det videre arbeidet bør en derfor vurdere hvordan en enklere kan gi slike tilbud som en del av språkopplæringa.

Kommentarer til enkeltforslag

Tidlig innsats og forebygging:

Trondheim kommune gir sin tilslutning til NOU'ens presisering av barnehage- og skoleeiers plikt til kontinuerlig og systematisk oppfølging av barns og unges utvikling, læring og læringsmiljø. Det må være et hovedfokus på heving av førskolelæreres- og læreres kompetanse i kartlegging og vurdering av barn, unge og voksne, både forståelse av viktigheten av arbeidet og kompetanse i vurdering for læring. Dette må føre til at det settes inn tiltak tidlig overfor de som har behov for ekstra innsats.

Trondheim kommune støtter forslaget om at kommunene får plikt til å sikre språkkartlegging av barn omkring fylte tre, fire og fem år og poengterer at for tospråklige barn må begge språk kartlegges.

Utvalget har ikke behandlet tilbudene til minoritetsungdom direkte. Trondheim kommune mener at det blant annet bør innføres en rett til PP-tjenester (sakkyndig vurdering) for minoritetsungdom som går på språkforberedende kurs. Opplæringslovens §5 bør også gjelde for denne gruppa.

Trondheim støtter og forslag til krav om at det gjennomføres foreldresamtaler minimum to ganger per år også i barnehagen.

Det bør samtidig vurderes om en del andre forhold bør gå inn i kartleggingsplikten, bl.a. kartlegging av barn av psykisk syke eller rusmisbrukende foreldre. Det må understrekes at plikt til kartlegging må følges av en plikt til tiltak.

Trondheim kommune er enig i at det er stort behov for utvikling av varierte verktøy til dette arbeidet og opprettelsen av en ressursbank. En forutsetning er imidlertid at ressursbanken oppdateres jevnlig og at verktøyene som presenteres har vist å ha god effekt.

Vi støtter også innføringen av en Læringsbok. Denne kan bli et verdifullt verktøy fordi den vil kunne bidra til sammenheng og kontinuitet i læringsarbeidet. Læringsboka vil være spesielt viktig for barn, unge og voksne som av ulike grunner flytter ofte, og hvor det er en utfordring å sikre kontinuitet i oppfølging av utvikling og læring. Det gjenstår imidlertid en del arbeid for å sikre at Læringsboken blir hensiktsmessig og får en form som passer dagens barnehage, skole og voksenopplæring. Det vil være en utfordring å sikre at sensitive opplysninger ikke ligger åpent for alle.

Rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen:

Trondheim kommune gir sin tilslutning til at retten til spesialundervisning (opplæringslovens § 5.1) utvides med en rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen, og at retten utløses når barnet/den unge ikke viser tilfredsstillende utvikling i barnehagen eller har tilfredsstillende læringsutbytte i skolen. Trondheim kommune foreslår derfor å endre dagens intensjoner med §5.1 til å for eksempel å lyde 5,1a og at ekstratilrettelegging lovfestes med paragraf 5.1.b. Det er i dag et problem at barn/unge/voksne som ikke umiddelbart kan kobles mot en diagnose, men likevel har svakt læringsutbytte, ikke får den hjelpen de trenger. Dette har store konsekvenser for den enkelte, ikke bare i skolehverdagen, men for resten av livet. Det gjelder spesielt barn og unge som kognitivt fungerer på "normalnivå", men tross det ikke har nødvendig læringsutbytte. Disse må få hjelp og bistand til læring og sosial utvikling både for å ha en god hverdag og for ikke å utvikle omfattende tilleggsvansker.

Denne ekstra tilretteleggingen må skje gjennom en rekke ulike innsatsfaktorer, avhengig av den enkeltes behov. Det er barnehagen/skolens ansvar å kartlegge behovet for hjelp og sette inn tiltak så hurtig som mulig. Her må samarbeidet med de foresatte poengteres sterkere enn det en ser i utredningen. Det samme gjelder for barnet/den unge som må sikres medbestemmelse i de vedtak som fattes, der det er mulig og hensiktsmessig.

Trondheim kommune understreker utvalgets syn på behovet for kompetanse. For å lykkes med ekstra tilrettelegging må barnhager og skoler ha høy kompetanse, faglig og metodisk. Variert spesialpedagogisk kompetanse på høgfrekvente vansker vil være grunnleggende for å kunne gi tidlig og adekvat hjelp til alle. Videre er det særdeles viktig at PPT har plikt til å være nært på barnehagene/skolene og bistå dem i utredningsarbeidet og vurdering av hensiktsmessige tiltak. Trondheim kommune støtter at det ikke er behov for utarbeidelse av sakkyndig vurdering for å iverksette tiltak hvis alle parter er enige i hvilke tiltak som trengs, men mener at for å sikre barnets behov og rettigheter at det gis en sakkyndig vurdering for å kvalitetssikre tilbudet som blir gitt. Plikten til samarbeid om barnet/den unge mellom ulike fagmiljø er helt sentral, utarbeidelse av en IOP, som del av Læringsboka, vil sikre en systematisk opplæring som blir vurdert.

Forslaget om at vedtak om ekstra tilrettelegging i opplæringen kan påstartes uten sakkyndig vurdering anses som et godt tiltak for å endre profilen innen de pedagogisk psykologiske tjenestene. Beskrivelsen av hvordan sakkyndighetsarbeid tar overhånd, på bekostning av PPT sitt ansvar for å hjelpe skolen med å utvikle læringsmiljøet og tilrettelegge rundt den enkelte elev, samsvarer godt med situasjonen slik vi den oppleves i Trondheim. Trondheim kommune mener at den sakkyndige vurderingen må utvikles og bli en integrert del av bistanden til skolen/barnehagen i deres arbeid med å sikre godt og tilrettelagt læringsmiljø for den enkelte.

Samtidig er det viktig å opprettholde retten til tidlig sakkyndig vurdering tidligere i noen sammenhenger som:

- når det må gjøres avvik fra læreplanen
- dersom skolen ikke har den nødvendige kompetanse
- når foresatte og barnehagen/skolen krever det
- når tilretteleggingen vil kunne forutsette større organisatoriske endringer

Trondheim kommune fremhever samtidig viktigheten av økt fokus på tidlig innsats med det formål å redusere bruk av spesialundervisning for elever med behov for særskilte tiltak i tidlige skoleår. Trondheim kommune ser med bekymring på at spesialundervisning i mange tilfeller utføres av ufaglært personale. At spesialundervisningen i de tilfellene det er hensiktsmessig foregår i klassen ut fra hensynet til inkludering og bare unntaksvis én til én eller i små grupper, kan tas med som en presisering i opplæringslovens § 5-1.

Videre er det behov for en endring i barnehageloven slik at rett til ekstra tilrettelegging før opplæringspliktig alder blir hjemlet i lovs form.

Tilpassede og fleksible opplæringsløp:

Trondheim kommune er enig i at videregående skole må utvikle mer fleksible læringsløp enn tilfelle er i dag.

Vi er kjent med at dette arbeidet er i gang, og støtter fullt ut forslaget om at fylkeskommunene må videreutvikle alternative studieløp for yrkesfagene og tilby opplæringstilbud med avvik fra læreplanen for elever som ikke har forutsetninger for studie- eller yrkeskompetanse.

Trondheim kommune mener at det må jobbes for å tilby alternative yrkesforberedende opplæringstilbud for derigjennom å styrke videre utdannings- og yrkesvalg. Disse tilbudene kan være et normalt tilbud i form av et utviklingsår. Trondheim kommune har svært gode erfaringer fra tidligere vellykkede opplæringstilbud i ungdomsgarantien som var et samarbeid mellom arbeidskraftmyndighetene, fylkeskommunene og kommunen. Trondheim kommune ønsker derfor ikke en økt og sterk satsing på opplæringsløp der elevene innvilges store avvik fra læreplanene på forhånd. Frafall- eller skoletrøtthet er ikke nødvendigvis et usunnhetstegn. Det er derfor viktig at dette området vies stor oppmerksomhet, og at det er ønskelig at det igangsettes et arbeid for å etablere et eget programområde for et modnings-, tenke og utviklingsår. Dette kan enten lede direkte ut i arbeidslivet som ufaglært arbeidskraft, med mulighet til videre opplæring siden (Kompetansereformen, Livslang læring) eller eventuelt å nytte privatistordninga innen fagopplæring. Vi ber også om at ordningen hjemlet i Opplæringslovens §3.5. om praksisveien til fagbrev videreutvikles i et livslangt læringsperspektiv. Denne ordninga kan være svært viktig som et hjelpemiddel for at minoritetsspråklige o.a. utsatte grupper kan få fullført fagbrev.

PP-tjenesten og Statped tettere på:

Trondheim kommune mener det er stort behov for en klarere ansvarsfordeling mellom PP-tjenestene og det statlige spesialpedagogiske støttesystemet (Statped). Trondheim støtter tanken om å organisere Statped i fire spesialpedagogiske regionsentre (Sørøst, Vest, Midt og Nord) og gi bistand når det gjelder syn, hørsel, språk/tale/kommunikasjon, ervervet hjerneskade og omfattende og sammensatte lærevansker.

Disse sentrene må ha ansvar for lavfrekvente vansker og for å bistå PP-tjenestene når de har behov. Det er viktig at disse sentrene oppleves som nære for dem som har behov for hjelp, at de har høy kvalitet og lav terskel for å gi hjelp.

Trondheim kommune støtter fullt ut tanken om at PP-tjenesten må arbeide mye tettere sammen med barnehager og skoler. For å lykkes med dette, må PPT ha kompetanse på både utredning og vurdering av ulike vansker, og ha bred kunnskap om hvilke konsekvenser de ulike vanskene har for det pedagogiske arbeidet i praksisfeltet. Trondheim kommune har lang erfaring med å la PPT ha tilhold ute i skole- og barnehage og være del av arbeidet der.

For å få til dette, må PPT ha en større bemanning. Reduksjonen i årsverk ved Statped-sentrene bør omdisponeres for å få til en slik styrking.

Helhet krever tverrfaglig og tverretatlig samarbeid:

Trondheim kommune støtter de forslagene som legges fram knyttet til større grad av tverrfaglig og tverretatlig samarbeid. Dette for å sikre økt kvalitet på arbeidet som gjøres og for å hindre omfattende dobbeltarbeid. Dette gjelder:

- Individuell plan hjemles i barnehageloven og opplæringsloven, og bestemmelsene i dagens særlover om individuell plan harmoniseres i de aktuelle lovverkene.
- Det innføres rett til én tjenesteyter (personlig koordinator) ved behov for langvarige og koordinerte tjenester.
- Det foretas en grenseoppgang mellom spesialisttjenesten innenfor opplæringssektoren

(spesialpedagogiske regionsentre) og spesialisthelsetjenestene (barne- og ungdomsklinikkene) knyttet til deres ansvar og oppgaver overfor kommunene.

Trondheim kommune støtter at det er behov for en utredning og en avklaring på hvem som har ansvar for tilbud etter skoletid for de som har behov for det etter 7. trinn.

For voksnes opplæring er forslagene utvalget legger fram helt avgjørende for å lykkes. Samarbeid med NAV er helt nødvendig for å lage gode handlingsplaner som fører den voksne ut i arbeid.

Økt kompetanse på alle nivåer:

Trondheim kommune poengterer at for å lykkes med tidlig innsats og likeverdig rett til læring for alle barn/unge, så kreves bred kompetanse på alle nivå i utdanningsløpet. Det betyr at førskole- og lærerutdanningsinstitusjonene må sikre at kunnskapen om kartlegging og vurdering for læring, ekstra tilrettelegging og høgfrequente lærevansker må prioriteres og inkluderes i utdanningen av nye førskolelærere og lærere i både grunn- og videregående skole.

GNIST må utvides til også å omfatte voksenpedagogikk, migrasjonspedagogikk og norsk som andre fremmedspråk.

Spesialpedagogisk kompetanse må finnes på alle barnehager og skoler. Tilgang til faglig bistand fra PPT må sikres. Trondheim kommune støtter at det etableres et femårig kompetanseutviklingsprogram for barnehager og

skoler som skal bidra til utviklingsarbeid, veiledning og kompetanseheving knyttet til vanlige lærevansker hos barn og unge. Dette må være rettet mot førskolelærere og grunn- og videregående skoles lærere og være finansiert på en annen måte enn den eksisterende videreutdanningen som krever 50 % egenandel fra skoleeier.

Trondheim støtter også en satsing på utdanning av rådgivere som skisseres i utredningen.

Behandling i møte 01.12.2009:

Ole Kristian Lundereng (Ap) foreslo på vegne av Ap, SV og MDG: Oppvekstkomiteens uttalelse vedtas med følgende endringer:

1. Første avsnitt, fem første linjer under ”rett til ekstra tilrettelegging av opplæringen” (side 8) erstattes med følgende:

Trondheim kommune støtter intensjonen om å erstatte retten til spesialundervisning (§5.1) med en rett til ekstra tilrettelegging av opplæringen (ny §5.1). Retten utløses når barnet/den unge ikke viser tilfredsstillende utvikling i barnehagen eller har tilfredsstillende læringsutbytte i skolen. Trondheim kommune foreslår derfor å endre dagens intensjoner med §5.1 til å for eksempel å lyde 5,1a og at ekstratilrettelegging lovfestes med paragraf 5.1.b.

Trondheim kommune vil imidlertid bemerke at dette er umulig uten at skolene sikres mer kompetanse, ressurser og rutiner for gjennomføring av en bedre tilpasset opplæring. Lovfestet

rett til spesialundervisning kan ikke erstattes av noe annet før man er trygg på at skolene er i stand til å gi en rett til ekstra tilrettelegging av opplæringen.

2. Tilleggsforslag

Trondheim kommune støtter prinsippet om at alle elever (uavhengig av diagnoser) som hovedregel skal få opplæring i skolefelleskapet. Trondheim kommune vil likevel påpeke at enkelte diagnosegrupper også i fremtiden vil ha nytte av egne opplæringstilbud.

Yngve Brox (H) foreslo:

Formannskapet slutter seg til oppvekstkomiteens forslag til hørings svar med følgende endringer:

”Rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen” erstattes med:

Trondheim kommune vil beholde retten til spesialundervisning etter opplæringslovens § 5-1 og støtter med det ikke departementets forslag om å erstatte retten til spesialundervisning med en rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen.

Når Trondheim kommune ikke støtter departementets syn, er det på grunnlag av to vurderinger:

1. En fortsatt rett til spesialundervisning vil gi en større trygghet for at kommunene prioriterer elevens behov uavhengig av kommunenes økonomiske situasjon.
2. Tiltross for at det i st.meld. nr. 11, Læreren – rollen og utdanningen, ble innført et nytt og utvidet pedagogikkfag, vil det fortsatt være behov for lærere med kompetanse ut over det allmennlærerutdanningen tilbyr. Dette for å møte de utfordringene som ligger til grunn for gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp i barnehagen og spesialundervisning i skolen. På bakgrunn av dette mener Trondheim kommune at det i dag ikke finnes tilstrekkelig antall lærere med den kompetansen som er nødvendig for å oppfylle retten til ekstra tillegging i opplæringen for alle barn.

Trondheim kommune mener at spesialundervisning fortsatt skal ha sitt grunnlag i sakkyndig utredning. Uten en sakkyndig utredning vil rettsvernet til både barnet og dets foreldre svekkes. For barnet gjelder at de tiltak som settes inn skal være i henhold til de behov barnet har og for foreldrene gjelder mulighetene for å nå frem med en eventuell ankesak i de tilfeller der foreldrenes ikke selv er i stand til å avgjøre omfanget av tiltaksbehovet. Skolene har i dag muligheter til å sette inn midlertidige tiltak inntil vedtak om sakkyndig vurdering er fattet. En utvidet bruk av denne muligheten vil føre til at tilpasset opplæringen ikke utsettes i påvente av nærmere vurdering av om eleven har rett til ekstra tilrettelegging eller ei.

Trondheim kommune fremhever viktigheten av økt fokus på tidlig innsats med det formål å redusere bruk av spesialundervisning for elever med behov for særskilte tiltak i tidlige skoleår. Trondheim kommune ser med bekymring på at spesialundervisning i mange tilfeller utføres av ufaglært personale.

Votering:

Innstillingen fikk ingen stemmer og falt

Forslaget fremmet av Brox fikk 4 stemmer (2H, 1FrP, 1V) og falt

Forslaget fremmet av Lundereng, del 1 fikk 7 stemmer (4Ap, 2SV, 1MDG) og ble vedtatt
Forslaget fremmet av Lundereng, del 2 ble enstemmig vedtatt

VEDTAK:

Generelt om innstillingen

Trondheim kommune mener NOU 2009:18 Rett til læring gir en viktig og grundig gjennomgang av et fagfelt knyttet til alle barn/unge/voksnes utvikling og læring.

Trondheim kommune gir sin tilslutning til innstillingens intensjon og grunnsyn slik dette uttrykkes gjennom vektlegging av:

- tidlig og mer målrettet innsats
- utvidet perspektiv på alle elevers normalitet
- styrking av skolen som felles læringsbase for alle
- rett til læring for alle barn, unge og voksne

Trondheim kommune tolker strekpunkt 4 slik at denne retten sikrer ekstra tilrettelegging for de barn, unge og voksne som har behov for det - tilsvarende rettighetene den enkelte har til et godt læringsmiljø jf. § 9A i Opplæringsloven.

Trondheim kommune mener det er bra at utvalget har voksenopplæringen med i utredningen, men vil påpeke at det er behov for ytterligere gjennomgang av dette feltet. Spesielt gjelder dette utfordringer knyttet til opplæringen av minoritetspråklige voksne : Trondheim kommune mener denne språkopplæringas må sees i sammenheng med deltakernes tilpassing til norsk arbeidsliv og yrkesopplæring. Det er viktig å gi denne gruppa hjelp i en tidlig fase. I dag er tilskuddsordningene i introduksjonsordningene ikke innrettet mot å kunne gi slike tilbud uten at det foreligger store vansker. I det videre arbeidet bør en derfor vurdere hvordan en enklere kan gi slike tilbud som en del av språkopplæringa.

Kommentarer til enkeltforslag

Tidlig innsats og forebygging:

Trondheim kommune gir sin tilslutning til NOU'ens presisering av barnehage- og skoleeiers plikt til kontinuerlig og systematisk oppfølging av barns og unges utvikling, læring og læringsmiljø. Det må være et hovedfokus på heving av førskolelæreres- og læreres kompetanse i kartlegging og vurdering av barn, unge og voksne, både forståelse av viktigheten av arbeidet og kompetanse i vurdering for læring. Dette må føre til at det settes inn tiltak tidlig overfor de som har behov for ekstra innsats.

Trondheim kommune støtter forslaget om at kommunene får plikt til å sikre språkkartlegging av barn omkring fylte tre, fire og fem år og poengterer at for tospråklige barn må begge språk kartlegges.

Utvalget har ikke behandlet tilbudene til minoritetsungdom direkte. Trondheim kommune mener at det blant annet bør innføres en rett til PP-tjenester (sakkyndig vurdering) for minoritetsungdom som går på språkforberedende kurs. Opplæringslovens §5 bør også gjelde for denne gruppa.

Trondheim støtter og forslag til krav om at det gjennomføres foreldresamtaler minimum to ganger per år også i barnehagen.

Det bør samtidig vurderes om en del andre forhold bør gå inn i kartleggingsplikten, bl.a. kartlegging av barn av psykisk syke eller rusmisbrukende foreldre. Det må understrekes at plikt til kartlegging må følges av en plikt til tiltak.

Trondheim kommune er enig i at det er stort behov for utvikling av varierte verktøy til dette arbeidet og opprettelsen av en ressursbank. En forutsetning er imidlertid at ressursbanken oppdateres jevnlig og at verktøyene som presenters har vist å ha god effekt.

Vi støtter også innføringen av en Læringsbok. Denne kan bli et verdifullt verktøy fordi den vil kunne bidra til sammenheng og kontinuitet i læringsarbeidet. Læringsboka vil være spesielt viktig for barn, unge og voksne som av ulike grunner flytter ofte, og hvor det er en utfordring å sikre kontinuitet i oppfølging av utvikling og læring. Det gjenstår imidlertid en del arbeid for å sikre at Læringsboken blir hensiktsmessig og får en form som passer dagens barnehage, skole og voksenopplæring. Det vil være en utfordring å sikre at sensitive opplysninger ikke ligger åpent for alle.

Rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen:

Trondheim kommune støtter intensjonen om å erstatte retten til spesialundervisning (§5.1) med en rett til ekstra tilrettelegging av opplæringen (ny §5.1). Retten utløses når barnet/den unge ikke viser tilfredsstillende utvikling i barnehagen eller har tilfredsstillende læringsutbytte i skolen. Trondheim kommune foreslår derfor å endre dagens intensjoner med §5.1 til å for eksempel å lyde 5.1a og at ekstratilrettelegging lovfestes med paragraf 5.1.b.

Trondheim kommune vil imidlertid bemerke at dette er umulig uten at skolene sikres mer kompetanse, ressurser og rutiner for gjennomføring av en bedre tilpasset opplæring. Lovfestet rett til spesialundervisning kan ikke erstattes av noe annet før man er trygg på at skolene er i stand til å gi en rett til ekstra tilrettelegging av opplæringen.

Det er i dag et problem at barn/unge/voksne som ikke umiddelbart kan kobles mot en diagnose, men likevel har svakt læringsutbytte, ikke får den hjelpen de trenger. Dette har store konsekvenser for den enkelte, ikke bare i skolehverdagen, men for resten av livet. Det gjelder spesielt barn og unge som kognitivt fungerer på "normalnivå", men tross det ikke har nødvendig læringsutbytte. Disse må få hjelp og bistand til læring og sosial utvikling både for å ha en god hverdag og for ikke å utvikle omfattende tilleggsversker.

Denne ekstra tilretteleggingen må skje gjennom en rekke ulike innsatsfaktorer, avhengig av den enkeltes behov. Det er barnehagen/skolens ansvar å kartlegge behovet for hjelp og sette inn tiltak så hurtig som mulig. Her må samarbeidet med de foresatte poengteres sterkere enn det en ser i utredningen. Det samme gjelder for barnet/den unge som må sikres medbestemmelse i de vedtak som fattes, der det er mulig og hensiktsmessig.

Trondheim kommune understreker utvalgets syn på behovet for kompetanse. For å lykkes med ekstra tilrettelegging må barnehager og skoler ha høy kompetanse, faglig og metodisk. Variert spesialpedagogisk kompetanse på høgfrekvente versker vil være grunnleggende for å kunne gi tidlig og adekvat hjelp til alle. Videre er det særdeles viktig at PPT har plikt til å være nært på barnehagene/skolene og bistå dem i utredningsarbeidet og vurdering av hensiktsmessige tiltak. Trondheim kommune støtter at det ikke er behov for utarbeidelse av sakkyndig vurdering for å iverksette tiltak hvis alle parter er enige i hvilke tiltak som trengs, men mener at for å sikre barnets behov og rettigheter at det gis en sakkyndig vurdering for å kvalitetssikre tilbudet som blir gitt. Plikten til samarbeid om barnet/den unge mellom ulike fagmiljø er helt sentral,

utarbeidelse av en IOP, som del av Læringsboka, vil sikre en systematisk opplæring som blir vurdert.

Forslaget om at vedtak om ekstra tilrettelegging i opplæringen kan påstartes uten sakkyndig vurdering anses som et godt tiltak for å endre profilen innen de pedagogisk psykologiske tjenestene. Beskrivelsen av hvordan sakkyndighetsarbeid tar overhånd, på bekostning av PPT sitt ansvar for å hjelpe skolen med å utvikle læringsmiljøet og tilrettelegge rundt den enkelte elev, samsvarer godt med situasjonen slik vi den oppleves i Trondheim. Trondheim kommune mener at den sakkyndige vurderingen må utvikles og bli en integrert del av bistanden til skolen/barnehagen i deres arbeid med å sikre godt og tilrettelagt læringsmiljø for den enkelte.

Samtidig er det viktig å opprettholde retten til tidlig sakkyndig vurdering tidligere i noen sammenhenger som:

- når det må gjøres avvik fra læreplanen
- dersom skolen ikke har den nødvendige kompetanse
- når foresatte og barnehagen/skolen krever det
- når tilretteleggingen vil kunne forutsette større organisatoriske endringer

Trondheim kommune fremhever samtidig viktigheten av økt fokus på tidlig innsats med det formål å redusere bruk av spesialundervisning for elever med behov for særskilte tiltak i tidlige skoleår. Trondheim kommune ser med bekymring på at spesialundervisning i mange tilfeller utføres av ufaglært personale. At spesialundervisningen i de tilfellene det er hensiktsmessig foregår i klassen ut fra hensynet til inkludering og bare unntaksvis én til én eller i små grupper, kan tas med som en presisering i opplæringslovens § 5-1.

Videre er det behov for en endring i barnehageloven slik at rett til ekstra tilrettelegging før opplæringspliktig alder blir hjemlet i lovs form.

Tilpassede og fleksible opplæringsløp:

Trondheim kommune er enig i at videregående skole må utvikle mer fleksible læringsløp enn tilfelle er i dag.

Vi er kjent med at dette arbeidet er i gang, og støtter fullt ut forslaget om at fylkeskommunene må videreutvikle alternative studieløp for yrkesfagene og tilby opplæringstilbud med avvik fra læreplanen for elever som ikke har forutsetninger for studie- eller yrkeskompetanse.

Trondheim kommune mener at det må jobbes for å tilby alternative yrkesforberedende opplæringstilbud for derigjennom å styrke videre utdannings-og yrkesvalg. Disse tilbudene kan være et normaltilbud i form av et utviklingsår. Trondheim kommune har svært gode erfaringer fra tidligere vellykkede opplæringstilbud i ungdomsgarantien som var et samarbeid mellom arbeidskraftmyndighetene, fylkeskommunene og kommunen. Trondheim kommune ønsker derfor ikke en økt og sterk satsing på opplæringsløp der elevene innvilges store avvik fra læreplanene på forhånd. Frafall-eller skoletrøtthet er ikke nødvendigvis et usunnhetstegn. Det er derfor viktig at dette området vies stor oppmerksomhet, og at det er ønskelig at det igangsettes et arbeid for å etablere et eget programområde for et modnings-, tenke og utviklingsår. Dette kan enten lede direkte ut i arbeidslivet som ufaglært arbeidskraft, med mulighet til videre opplæring siden (Kompetansereformen, Livslang læring) eller eventuelt å nytte privatistordninga innen fagopplæring. Vi ber også om at ordningen hjemlet i Opplæringslovens §3.5. om praksisveien til fagbrev videreutvikles i et livslangt læringsperspektiv. Denne ordninga kan være svært viktig som et hjelpemiddel for at minoritetspråklige o.a. utsatte grupper kan få fullført fagbrev.

PP-tjenesten og Statped tettere på:

Trondheim kommune mener det er stort behov for en klarere ansvarsfordeling mellom PP-tjenestene og det statlige spesialpedagogiske støttesystemet (Statped). Trondheim støtter tanken om å organisere Statped i fire spesialpedagogiske regionsentre (Sørøst, Vest, Midt og Nord) og gi bistand når det gjelder syn, hørsel, språk/tale/kommunikasjon, ervervet hjerneskade og omfattende og sammensatte lærevansker.

Disse sentrene må ha ansvar for lavfrekvente vansker og for å bistå PP-tjenestene når de har behov. Det er viktig at disse sentrene oppleves som nære for dem som har behov for hjelp, at de har høy kvalitet og lav terskel for å gi hjelp.

Trondheim kommune støtter fullt ut tanken om at PP-tjenesten må arbeide mye tettere sammen med barnehager og skoler. For å lykkes med dette, må PPT ha kompetanse på både utredning og vurdering av ulike vansker, og ha bred kunnskap om hvilke konsekvenser de ulike vanskene har for det pedagogiske arbeidet i praksisfeltet. Trondheim kommune har lang erfaring med å la PPT ha tilhold ute i skole- og barnehage og være del av arbeidet der.

For å få til dette, må PPT ha en større bemanning. Reduksjonen i årsverk ved Statped-sentrene bør omdisponeres for å få til en slik styrking.

Helhet krever tverrfaglig og tverretatlig samarbeid:

Trondheim kommune støtter de forslagene som legges fram knyttet til større grad av tverrfaglig og tverretatlig samarbeid. Dette for å sikre økt kvalitet på arbeidet som gjøres og for å hindre omfattende dobbeltarbeid. Dette gjelder:

– Individuell plan hjemles i barnehageloven og opplæringsloven, og bestemmelsene i dagens særlover om individuell plan harmoniseres i de aktuelle lovverkene.

– Det innføres rett til én tjenesteyter (personlig koordinator) ved behov for langvarige og koordinerte tjenester.

– Det foretas en grenseoppgang mellom spesialisttjenesten innenfor opplæringssektoren (spesialpedagogiske regionsentre) og spesialisthelsetjenestene (barne- og ungdomsklinikkene) knyttet til deres ansvar og oppgaver overfor kommunene.

Trondheim kommune støtter at det er behov for en utredning og en avklaring på hvem som har ansvar for tilbud etter skoletid for de som har behov for det etter 7. trinn.

For voksnes opplæring er forslagene utvalget legger fram helt avgjørende for å lykkes. Samarbeid med NAV er helt nødvendig for å lage gode handlingsplaner som fører den voksne ut i arbeid.

Økt kompetanse på alle nivåer:

Trondheim kommune poengterer at for å lykkes med tidlig innsats og likeverdig rett til læring for alle barn/unge, så kreves bred kompetanse på alle nivå i utdanningsløpet. Det betyr at førskole- og lærerutdanningsinstitusjonene må sikre at kunnskapen om kartlegging og vurdering for læring, ekstra tilrettelegging og høfrekvente lærevansker må prioriteres og inkluderes i utdanningen av nye førskolelærere og lærere i både grunn- og videregående skole.

GNIST må utvides til også å omfatte voksenpedagogikk, migrasjonspedagogikk og norsk som andre fremmedspråk.

Spesialpedagogisk kompetanse må finnes på alle barnehager og skole r. Tilgang til faglig bistand fra PPT må sikres. Trondheim kommune støtter at det etableres et femårig kompetanseutviklingsprogram for barnehager og

skoler som skal bidra til utviklingsarbeid, veiledning og kompetanseheving knyttet til vanlige lærevansker hos barn og unge. Dette må være rettet mot førskolelærere og grunn- og videregående skoles lærere og være finansiert på en annen måte enn den eksisterende videreutdanningen som krever 50 % egenandel fra skoleeier.

Trondheim støtter også en satsing på utdanning av rådgivere som skisseres i utredningen.

Trondheim kommune støtter prinsippet om at alle elever (uavhengig av diagnoser) som hovedregel skal få opplæring i skolefellesskapet. Trondheim kommune vil likevel påpeke at enkelte diagnosegrupper også i fremtiden vil ha nytte av egne opplæringstilbud.

Rita Ottervik
Ordfører

Kari Aarnes